

No: 2070

Görüşler

ADANA HAKEMİ

TÜRK İRADESİ

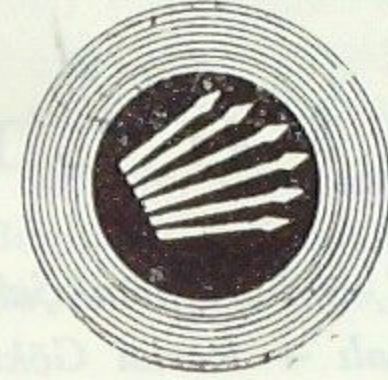
MAYIS 1941

SAYI 35

Görüşler

ADANA HAKEMİ

TARAFINDAN ÇIKARILIR
AYLIK KÜLTÜR DERGİSİ

MAYIS 1941

SAYI : 35

İÇİNDEKİLER

19 Mayıs 1919

Ramazanoğulları Tarihi

Çukurovadan Türküler

Misis

Folklor Denemeleri

Bir Yıldız Aktı (Hikâye)

Boş Kuyu ve Çatlak Kova

Yankı

Halkevi Faaliyeti

Tevfik CAN

Naci KUM

İ. Zeki BURDURLU

Osman SÜMER

Cemal Oğuz ÖCAL

Selâhattin SEPİCİ

Ali Ulvi ARAY

Mustafa DEMİRKIRAN

.....

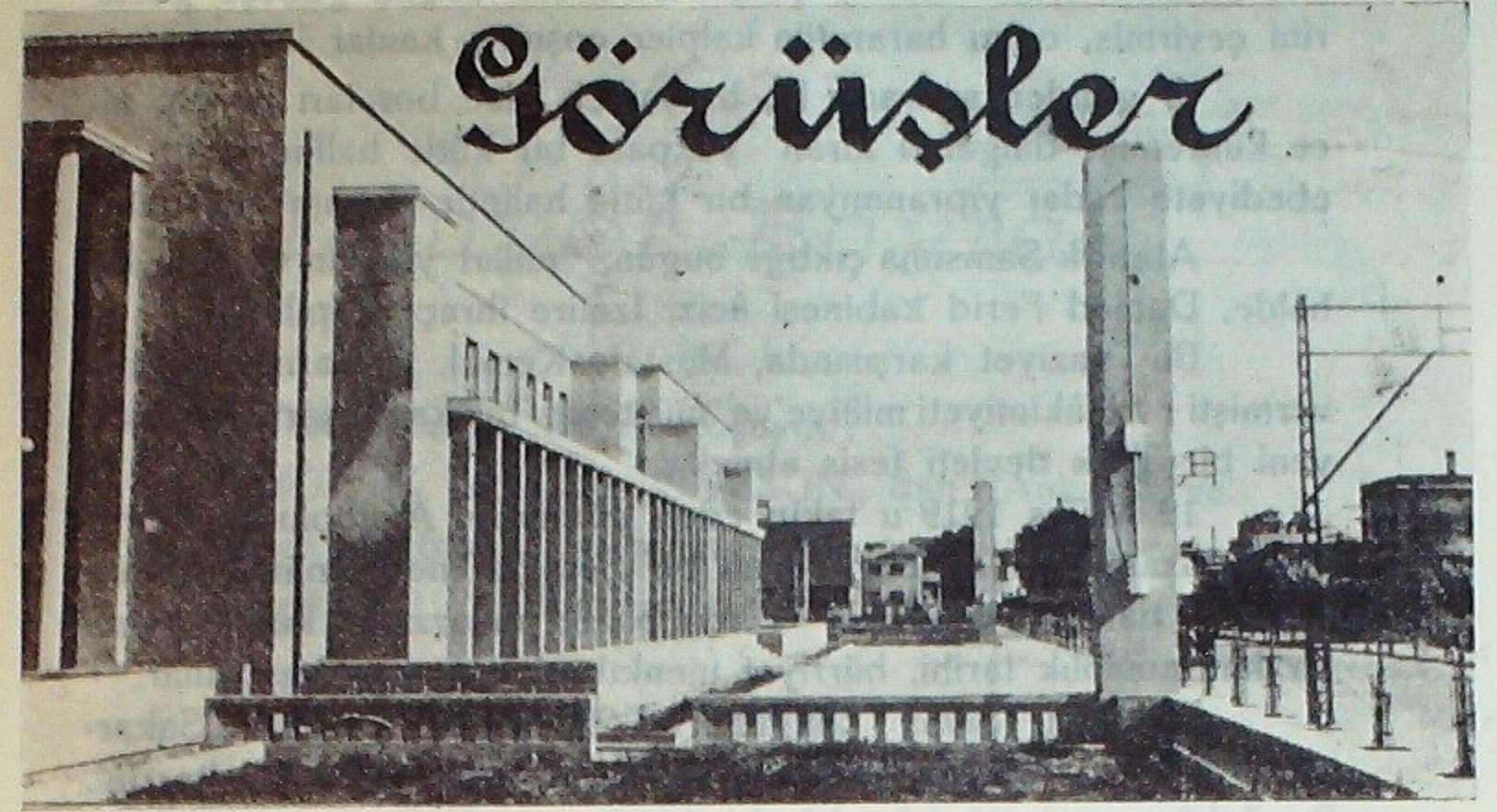
ŞİİRLER

Cemal Oğuz Öcal — Süleyman Şahin Tar — S. Nuri

Hamit Salih Asyalı — Rasim Göknel — Cemal Oğuz

Öcal — Hüseyin Kalaba — Behlül Dal — Sabri Dil

T. Komşu — Muzaffer Tayyip

19 Mayıs 1919

Yazan : TEVFIK CAN

19 Mayıs 1919... Bir zafer destanının ilk mısraı.

19 Mayıs 1919... Bugünkü Türk İnkılâbının doğum günü.

19 Mayıs 1919... Bir Şef'in milletle, bir milletin Şef'ile kucaklaşması.

Bir bahar günü, pusulasız "Bandırma,, vapuru ile Samsun kıyılarına ayak basan Büyük Adam, aynı günde bu millet için bir bahar hazırlamaktadır.

İstanbul atmosferi, yabancı tenefüslerle meşbu olduğu gün, Anadolu'da dağbaşlarını duman almış, gümüş dereler durmadan akıyordu.

Şair, ne güzel demiş :

«Hakikat, doğacak güneştir inan»

«Mümkün mü, bu gece sabah olmasın?»

İşte o gün, uzun ve karanlık bir geceden sonra, bu mil-

let, Samsun ufuklarından, Çaltı Burnundan doğan güneşe gözle-
rini çevirmiş, onun hararetile kalpler coşmuş, kanlar kaynaşmıştı.

O günden sonradır ki, bu millet, nice boraları yenen, ni-
ce kükremiş dalgaları kıran yekpare bir kütle haline geldi ve
ebediyete kadar yıpranmayan bir kütle halinde devam edecektir.

Atatürk Samsuna çıktığı bugün, "millet yorgun ve fakir bir
halde, Damad Ferid kabinesi âciz, İzmir ihraç,, yapıyordu.

Bu vaziyet karşısında, Mustafa Kemal, kararını çoktan
vermişti : "Hâkimiyeti millîye'ye müstenit, bilâkaydüşart müstakil,
yeni bir Türk devleti tesis etmek.,,

19 Mayıs 1919 u takip eden günlerde, Anadolu'da görü-
len manzara : Milletine güvenen bir Şef, Şef'ine inanan bir mil-
let... O bahar günü elele veren bu iki muazzam kudret, yeni
bir kahramanlık tarihi, hürriyet menkıbesi yazmağa başladılar.

Erzurum, Sivas kongreleri... 23 Nisan... İnönü... Sakar-
ya... Afyon... Ve bunların en genci, en dinci, 29 Birinciteşrin..
Bugünkü emniyetimizin, hürriyetimizin, istiklâlimizin ve istikba-
limizin başlangıcı, o Büyük Şef'in 19 Mayıs'ta Anadolu'ya ayak
basmasile oldu.

İşte 19 Mayıs'ın millî ve mukaddes mânasının kısaca hü-
lâsası...

Sen rahat uyu, Ebedî Şef'im Atatürk !.

İlâhî varlığın önünde and içeriz ki, eğer bir gün, bize e-
manet ettiğin Cumhuriyet'i muhafaza ve müdafaa vazifesine dü-
şersek, tarihimizde kaçınıcı Sakaryalar, kaçınıcı İnönü'ler yara-
tacağımıza bütün dünya şahit olacaktır.

Millî Şef'im İnönü !

Okyanus dalgalarından daha gür bir sesle haykırıyor-
ruz ki, bu topraklar bizimdir. Çünkü, bu topraklar, dedelerimi-
zin kanile sulanmıştır. Çünkü, bu topraklarda Ebedî Şef'im
kalbi çarpmaktadır. Babam gözlerini kapadığı gün, Sakarya'da
son kurşununu sıkıyordu. Ninem can verdiği gün, damarları çı-
kık ellerile taşıdığı mermiyi Mehmetçik'e uzatıyordu. Biz de se-
nin işaret ve sözleriyle, Ata'mızın emanetini ebediyete kadar,
omuzlarımızda taşıyacağız.

Ne mutlu Türküm diyene!

Tevfik CAN

Uçuyor Bayrak

ATILÂ orduları hızı ile koşuyor :

ATATÜRK çocukları "SAMSUN,, dan "Ankara,, ya.

Bu akını görenler şahlanarak coşuyor,

Gülerim YURD'uma yan bakan bahtı karayal..

"242 GENÇ,, ışıklar suna, suna,

Korkunç mesefeleri devleşerek aşıyor.

"Ulu Ata,, nın daha dün çıkmış gibi "Samsun,, a,

İhtilâlin sevgisi gönüllerde yaşıyor!..

Yol verin şanlı dağlar! Geçsin KURT yavruları;

Güneşi kana, kana içsin KURT yavruları.

Ayak uydurun siz de bu haşmetli akına,

Gelecek bu akınla uzaklar hep yakınal..

Bu ilâhî meş'ale yakarken gönülleri,

Koklamak istiyorum "ÖZYURT,, taki gülleri;

O güller ki, bir hâin elde solmakta bugün,

O güllerin kokusu ruha dolmakta bugün!..

"Ebedî Şef,, ten "Millî Şef,, e uçuyor Bayrak,

Ufuklarda heyecan dalgası bırakarak!..

Al bayrağı uçuran Gençliğe saygı, selâm!

Baykuşları kaçırın gençliğe saygı, selâm!..

CEMAL OĞUZ ÖCAL

Ramazanoğulları Tarihi

— V E —

Adana Şehrindeki Eserleri

Yazan : NACİ KUM

Adana Müze Müdürü

Anadolu Selçuk imparatorluğunun inihilâli esnasında Anadolu'da yer yer kurulan hükümetler, Beylikler arasında : Adana, Tarsus, Sis [Kozan], Ayas [Yumurtalık], Payas havalisinde yerleştirilmiş olan türkmenlerin ileri gelenlerinden [Yüregir] veya [Üregir] oymağına mensup olan Ramazanoğulları türemisti. Hükümetine ad veren Ramazan Beyin adı tarihte ilk defa olarak 1353 Milâdî yılına ait vakalar arasında geçmektedir. (1) Bu Beylik yarı tabi, yarı mustakil bir halde 1608 milâdî yılına kadar devam etmiştir. Bununla beraber, vakıfları tamamen Selçuk ve Osmanlı hanedanının vakıfları gibi 1864 tarihlerine kadar Evkaf mahmiye olarak devam etmiştir.

Osmanlı devletinin kurulup, genişlemesi ve bu küçük Beylikleri teşkili içine alması arasında geçen gaili zamanla, Osmanlılığın temelli kökleşmesinden sonra Anadolu hükümetcilerini meydana getirmiş olan beyler sülâlesi, aile silsilesini yaşatanlar olmadığından veya Osmanlı hükümdarlarına epice merbut ve tabi olmak suretile ecdatlarının emlak, evkaf ve şereflerini tevlitle muhafaza ederek : «İsfendiyaroğulları, Karaosmanoğulları, Candarlıoğulları, Köse Mihaloğulları, Ramazanoğulları Köprülüoğulları...» gibi zamanımıza kadar sürüp gelmişlerdir. Mamafî bugün eski hanedan soyundan silsile güdenlerin çoğunun elinde müspet nesep silsilemeleri olmadığından iddialarının ne dereceye kadar doğru olduğu kestirilemez.

Cenubî Anadolu'da yerleşen Oğuz Türkmenleri soyundan

(1) — İ. Hakkı Uzunçarşılıoğlu : Anadolu Beylikleri. Türk Tarih Kurumu yayınlarından. Seri VII. Numara 2. 1937.

gelen bugünkü yaşayan kabileler arasında kuvvetli bir aile rabıtası ve kabile sadakatı görmekte olduğumuzdan, bugün Yüregil ovasındaki araziye atadan, dededen bir intikal ile sahip olan ve Ramazanoğulları soy adını taşıyan ailede soyluluk eser ve delillerini kabul ederiz. Bu ciheti teyide medar olacak bir şey daha vardır ki : Gerek beyler sülâlesinde ve gerekse muayyen bir Türkmen kabilesine mensup kimselerde kendi kanlarından olmayanlarla evlenmek yolsuzluk ve türesizlik sayılırdı; ötedenberi tarikat ve meşihat silsileleri hariç olmak üzere eski ünlü ailelere mensup olanlar esasen Türk halkı arasında daima sayılır ve tanılır olduklarından silsileleri yazmağı ve aile kütüğü tutmayı adet edinmemişlerdi.

Ramazanoğulları tarihi için, son tesbit edilen şekil, Türk Tarih Kurumu neşriyatının VIII nci serisinin 2 inci numarası ve Balıkesir Mebusu Bay İsmail Hakkı Uzunçarşılıoğlu'nun kıymetli eseri olan (Anadolu Beylikleri) adlı eseri salık veririm. Ben burada Yüregir adı ve menşei hakkında malûmat verdikten sonra, Ramazanoğulları aile şeceresinde malûm olan kısmı tarihî me'hazlara göre çizecek ve Adana'daki eserlerinin isim ve nevilerini arzedeceğim :

(Yüregir) veya (Yüregil — Üregir) tarzlarında söylenegelme Oğuz'un Dağhan boyundandır. Malûm olduğu veçhile Oğuzhan'ın altı oğlunun dörderden 24 kabilesi, yani oymağı vardı. Bunlardan (3X4=12) ilk üç oğlunun on iki oymağı (Bozok) ve diğer (3X4=12) üç oğlunun on iki oymağı (Üçok) ları teşkil etmişlerdi. Bu 24 oymaktan 12 si yani Bozoklar sağ kolu — Hakanın sağ tarafını — ve diğer 12 si Üçoklar ise son kolu teşkil ederlerdi

Dağhan boyunun dört oymağı şunlardır : (Salur, Eymir, Alayuntlu, Üregir).

Türkmenlerin Anadolu'ya ilk yayılışlarında Maraş, Adana ve Halep çevrelerine (Yüregir, Kayı, Kımık, Elbeğli) oymakları ekseriyet halinde yerleştirilmişlerdi. Bu oymaklar, Üçok boyundandır. Totem ittihaz ettikleri mukaddes hayvanları da Üçkuş'tur. Çünkü her boyun : Şahin, Kartal, Tavşan, Sungur, Çakır, Üçkuş adlı mukaddes totemleri vardır.

Kezalik her oymağın da birer damgası vardır ki bu damgayı alâmet ve nişan olmak üzere çadırlarına, evlerine ve eşyalarına resmederlerdi.

İşte Dağhan boyunun damgaları şöyledir :

Oğuzoğlu Dağhan				
oymaklar adı:	SALUR	EYMir	ALAYUNTU	YÜREGİR
«Divan-i Lugatit-Türk»e göre Oymak Damgaları.	↗	♀	≡	≡
Macar âlimi Vambéry'nin «Türk Etnoloji ve Etnografyası» kitabına göre	↘	♂	≡	≡

Görülüyor ki Yüregir oymağının, Macar âlimlerinden Vambéry'ye göre tesbit edilmiş olan, damgası bir yay ve Üçok temsil etmekle Oğuz'un Üçok sol kolunun alâmetifarikasını kendinde cemetmiştir. Bu damgaların etnografyacılık için pek büyük ehemmiyeti vardır. Zira bugün dahi biz Türkmen aşiretlerinin çadır, ev ve eşyalarında böyle damga ve işaretlere rastlamak suretile onların mağşeri hayatını bulup çıkarmaktayız. Kayseri ve Sivastaki büyük Selçuk âbideleri olan cami, medrese ve şifahane yapılarının duvarlarında dahi taşla hakkedilmiş olan böyle damgaların envaini tesbit etmiş bulunuyoruz. (1)

Adana ili dahilinde Yüregir adını taşıyan bir köy olmadığı halde, Seyhan'ın Adana'dan sonra sulayıp geçtiği sol sahilinde Denizkuyusu köyünden başlayarak Tuzlaya ve Akdeniz sahiline doğru imtidat eden pek münbit ve mahsûdar binlerce hektarlık bir ova bu ismi taşımaktadır. Bu arazinin kısmı âzamı Ramazanoğulları aile ismini taşıyan zevatın elinde işletilmektedir.

Bu izahlardan sonra, Ramazanoğullarından malûm olan ilk hanedanın şeceresini yazıyorum. Bu şecere, Bay İsmail Hakkı Uzunçarşılı'nın «Anadolu Beylikleri» adlı kitabındaki «Ramazanoğulları» kısmında verdiği isimlerle, benim, Ramazanoğulları türbesinin mezar taşlarındaki isimleri tedkikim neticesi tesbit edilmiştir.

Maarif umumî müfettişlerinden Bay Fethi İsfendiyaroğlu,

— Devamı 22 nci Sayfada —

(1) — Bu hususta bakınız : Naci Kum, (Selçuk yapılarında enteresan damgalar) başlığıyla Belediyeler Dergisinde, sayı 50, Birinci Teşrin 1939 da neşredilen makaleye. Ali Rıza Yalman: (Cenupta Türkmen Oymakları kitabında cilt 1 ve 4 ve Güneş Yurtta Damgalar makalesi.) «Arkeolojya ve Etnograğya dergisi sayı III.» ve Albert Gabriel'in Fransızca «Sivas, Tokat, Amasya'da Türk âbideleri» adlı kitabında damgaların şekilleri vardır.

MEKTUP

IV

Akşamların hüznüyle süzülürken hislerim
Göksümün ağırları damlalaşır gözümde.
Hülyalarla okşarım bir sarı baş dizimde
Kıpkızıl gözlerle derinden güler derim.

Ah... ne olur derim zaman bir nağme olsa
Gözlerimiz içinde altın parıltılarla.
Aşk dökülsün dudaktan ölmez mırıltılarla
Bize, bize, bizese bin bir hatıra kalsa.

Bu bitmiyen günlerde gülsek te, ağlasak ta
Sular şırıltısıyla karışırken renklere.

.....
Bizse çoktan girmişiz o masmavi cenklere.

Süleyman Şahin Tar

KOŞMA

Bunca yıl âleme rüsva olduğum;
Hep senin yüzünden, senin yüzünden..
Nağmeni işidip şeyda olduğum;
Hep senin sözünden, senin sözünden..

Daldırdın beni bir derin ahâ,
Uykusuz çıkarım her gün sabaha.
Başka renk yakışmaz yaşlı penaha,
Hep senin gözünden, senin gözünden

Tel'ine sezadır şu menhus bahtım,
Kurulmadı gitti bir kere tahtım,
Ayrı mı geçmeli bu gençlik vaktim.
Hep senin dizinden, senin dizinden.

Sevdalıyım karlı dağlar aşarım,
Gâhi ağlar, gâhi söyler coşarım,
Yorulmak bilmeden her an koşarım,
Hep senin izinden, senin izinden

S. Nuri

Çukurovadan Türküler

Derliyen ve Yazan :
İbrahim Zeki Burdurlu

"Çukurova,, nın zengin bir folklor kaynağı olduğu yapılan araştırmaların verdiği müsbet neticeden anlaşılmaktadır. Karacaoğlan'ın yaşadığı ve sazını ahenklediği diyar olan, bu belde de ünlü şairin tesirile veya onun şiirlerinin değiştirilmesile meydana getirilen türküler külliyetli bir yekûn tutmaktadır. Bu yazımda; Kâracaoğlan'ın derlediğim, Sadettin Nüzhet'in eserindekilerden farklı olan ve onda olmıyan, ve Ülkü mecmuasında (ÜLKÜ.. Mart 1940) Fevziye Abdullah'ın "XVII inci Asır Saz Şairlerinden Karacaoğlan hakkında Tenkidli bir bibliyografya ve Şairin neşredilmemiş bir şiiri,, başlıklı yazısından istifade ile Karacaoğlan'ın şiirlerini başka bir yazıma bırakarak, Ceyhan — Mustafabeyli köyünden topladığım bir kaç türkü üzerinde duracağım.

Bunlardan birincisi "Kız—Oğlan,, tarafından diyalog şeklinde söylenen ve bir **önlük**'ü sebep ittihaz ederek, asıl motif olan "Sevgi,, yi canlandıran bir türküdür. Lâkin son bentlerde türkü benliğini kaybederek başka bir mecraya dönüyor ve asıl ahengi kaybediyor.

— I —

Kız — Buçuk batman yedim elma,
Mustuk (1) kusuruma kalma,
İtin dölü ver önlüğü,
Gene bildiğinden kalma..

Oğlan—Taşın başına oturum,(2)
Ben bu sürüyü batırım,
Azıcık elime tuz verin,
Helbet birini getirim.

Kız — Önlüğüm allı idi,
Kenarı pullu idi,
Yâr aldığı belli idi,
Oğlan getir önlüğümü..

(1) — Mustafa

(2) — Otururum.

Oğlan—Önlüğün allı ise
Kenarları pullu ise
Yâr aldığı belli ise,
Kız görmedim önlüğünü..

Kız — Önlüğümü yudumudu,(3)
Gül dalına kodum'udu,
Kimse almaz dedim'idi,
Oğlan getir önlüğümü..

Oğlan—Önlüğünü yudun ise,
Gül dalına kodun ise,
Kimse almaz dedin ise,
Kız görmedim önlüğünü..

(3) — Yedim idi.

Kız — Yücesine kar olmuşsun,
Engininde nar olmuşsun,
Bir kötüyü yâr olmuşsun,
Ne dedin de aldın güzel..

Oğlan— Yücesinde kar erisin,
Enginine su yürüsün,
Küçük ise yar büyüsün,
Kavak dalı, fidan gibi..

İkinci türkü bir ananın dilinden, ağıt lisanile söylenmiş ve aşığı İsmail tarafından vurulan Ayşe'nin hususiyetleri gayri muayyen bir sıra ile anlatılmıştır. Bentlerin kafiyeleri mani şekline uygunsu da, bu şekil 14 üncü kıt'ada değişmiştir.

— II —

Saçında aynalı toka,
Yavrum yalvarmış Hâk'a
Yavrum dünyamdan usandım,
Ben yarana baka baka..

Mor beligi kelep, kelep,
Sana kara yazmış felek,
Aman demiş kaçmış kızım,
Kurtarmamış teyzen melek

Ben de geldim yele yele,
Kemer dar geliyor bele,
Altın basma yakıştırdı,
Ayşe kızım senin kola..

Kollarında altın burma,
Ayşeme yakışır sürme,
Gâvur musun kör olası,
Birin vurdun birin vurma..

Ayşemin gezdiği dağlar,
Teyzeleri çifte ağlar.
Nazifeyi demem emme,
Hacer bacı denksiz ağlar..

Evimizin önü çember,
Ayşe kızın kanı damlar,
Ben ayşemi gelin verdim,
Hep görmeğe gelmiş beyler..

Aynasın asmış direğe,
Yok şu dünyanın gereği,
İkisini bir öldürmüş,
Çatal mıydı yüreciği..

Şaşmış kızcağzım şaşmış,
Yadımdan ciğeri pişmiş
Hasım olan evde diye,
Kasımın izine düşmüş..

Ayşem yaylam yaylamdı,
Muradımı eylemedi,
Başucuna ben geldimde,
Birden başka söylemedi..

Uçtu da şahanım uçtu,
Görenin tepdili şaştı,
İsmaili hiç aramam,
Şimdiye hududu geçti..

Ayşem de benzer turnaya,
Gözüne çeker sürmeyi,
Bir ayşemi gelin verdim,
Hükümet gelmiş görmeyi..

Kakışı deve kakışı,
Bakışı ceylân bakışı,
Benim kızım teke başlı,
Nakışı çuval nakışı..

Ayşem de yaylanın gülü,
Başında sırmalı teli,
İsmayil kıymazdı kızım,
Şeytan şaşırdı yolu..

— 11 —

Bize ne diyor eller,
Hep kanla doldu göller,
Bahçede tomurcuk güller.
Ona benzer ayşe kızım

Hükümetten atlı bindi,
Kızımın keşfine indi.
Bir, yalnız biz yanmadık,
Dağlar, taşlar, toprak yandı.

Üçüncüsü tamamen bir ağıt atmosferinde değilse de yiğit, genç Mehmed'in boşluğunda irticalen ortaya çıkmış bir türkü olduğu görülüyor.. (B) deki parça ise, hayat yolunda rastlanan her varlığa sual eden bir iç sızısı burkuluşunu hissettiriyor :

— A —

— III —

— B —

Adana'nın tozlu yolu,
Kınıldı babayın beli,
Has bahçenin konca gülü,
Açılmadan soldu memet..

Odalarda yanar fener,
Baban fırl fırl döner,
Enişteyiz dağlal ömer,
O da yanar sana memet..

Her bahçede kahve bitmez,
Dallarında büibül ötmez,
Üç, dört pazu yerin tutmaz,
Yerin ıssız kaldı Mehmet..

Köyümüzde koca çınar,
Bütün kuşlar ona lüner,
Sana diyom koca pınar
Görmedin mi haticeyi?..

Denizinde suyu çorak,
Ayağına giyer çorap,
Sana diyom koca turap,
Görmedin mi haticeyi..

Kandaklarda olur berdi,
Yüreğime vurdu derdi,
Diyarbakırda ki durdu,
Görmedin mi haticeyi?.

Son olarak vereceğim şiir ise Mustafabeyli köyünde yaşamış ve iki sene evvel ölmüş "Battal,, isminde bir saz şairine aittir. Mananın toplu oluşu bize yeni bir halk şairinin mevcudiyetini tanıtmakta gecikmiyecektir. İlerde, "Battal,, ın şiirleri ve hayatı hakkındaki araştırmanın neticesini okuyucularımıza bildireceğiz.

Getir nalın karasından
Ben kaçmazım parasından,
Korkarım mih yarasından,
Güzel nalla şu hayvanı..

Nalın burnu şişkin gerek,
Mihın burnu pişkin gerek,
Topuk çalmaz, eşkin gerek,
Güzel nalla şu hayvanı..

Berkçe vur çekiç hoplasın,
Mihların başı kopmasın,

Yavaşık burnun toplasın,
Güzel nalla şu hayvanı..

Berkçe vur çekiç oynasın,
Mihların başı kaynasın,
Atım direği çiğnesin,
Güzel nalla şu hayvanı..

Naçar ey Battelim naçar,
Nalbant ta nalını seçer,
Benim atım gökçek kaçar,
Güzel nalla şu hayvanı..

İbrahim Zeki Burdurlu

ÇOCUKLUĞUMDAN

II

Masal masal içinde :

Sahzadeler, sultanlar
Fildişi bir sal içinde.
Ve Kafdağından inen
Tılsımlı bir su.

Parasız, kavgasız memleket
Ve yüz sene süren uyku.

Masum inancım,
Arı sarhoşluğum
Çocukluğum.

§

Sihirli ceylânların uğrağı,
Ve bilmem hangi padişahın
Küçük kızının durağı
Yeşil tahtım..

Çocuk düşüncelerim,
Boş gecelerim.

Kanamadığım,
Gececeğine inanmadığım
Arı sarhoşluğum
Çocukluğum....

HAMİT SALİH ASYALI

M İ S İ S

Yazan : OSMAN SÜMER

Adana'nın otuz kilometre şarkında, demiryolu üzerinde küçük bir nahiye merkezi olan Misis eski ve orta zamanlarda büyük ve ehemmiyetli bir şehir olarak uzun müddet tarihi, mevkii varlığını korumuş bir merkezdir. Demiryolu istasyonundan takriben iki kilometre kadar mesafede bulunan bugünkü Misis Ceyhan nehrinin garp sahilinde bin nüfusu bile olmayan küçük bir nahiye merkezidir.

Trenle Adana'dan ayrıldıktan sonra Misis'ten evvel İncirlik'te ve Kürkçüler istasyonlarının civarlarında aynı adları taşıyan birer hüyükleri vardır. Bunlar trenle geçerken en lâkayt bir yolcunun bile dikkat nazarını çekecek kadar haricî hususiyeti olan hüyük'lerdir. *)

Misis hüyüğü ise hem tren yolundan uzakta hem de gösterişsizdir. Köy kısmen hüyüğün ön kısmile nehrin arasındaki düzlükte, kısmen de hüyüğün şarkı şimalisindeki eski şehrin bulunduğu yerdedir. Ön kısımda olanlar mektep, Nahiye müdürlüğü ve bir kaç dükkân gibi daha ziyade yeni binalardan ibarettir. Bu binaları nehir kenarında daha çok uzun mesafelere kadar güzel bahçeler ve tarlalar takip eder. İstasyondan hüyüğe yaklaştıkça etekteki düzlükte ve tarlalarda yekpare büyük taşlar ve kısa üstüvanî sütunlar gibi eski bakielere rastlanır. Bunlar hü-

*) — Tanınmış İngiliz âlimlerinden Mersin Yumuktepe hâfiri profesör Garstang ile Adana müzesi eski müdürü Ali Rıza Yolman bu havalide evvelce yapmış oldukları bir gezintide bu hüyüklere de uğrayarak bazı çanak çömlek parçaları bile toplamışlardır. Bu parçalar Adana Müzesinde olup hüyük'lerin adlarını taşıyan camekânların içindedirler. Orada bu parçaların Milâtdan evvel 1200 ve 800 den sonraki devirlere yani muasır Eti medeniyetine ait olduğu yazılmaktadır. Bu kaydı şüphe ile karşılamak lâzımdır. Hüyüklerde esaslı araştırmalar yapılmadıkça kati bir hüküm verilemez. Profesör Garstang ile Bay Ali Rıza Yolman'ın bu seyahatları neticesinde neşredilmiş hiç bir esaslı rapor veya mütalâa yoktur. — O. S.

yüğün tepesinden şimalişarkiye doğru muntazam bir sur içinde oldukça geniş saha kaplayan Eskişehir harabesine nazaran gayet ehemmiyetsizdir.

Hüyük takriben otuz metre yüksekliğinde üzeri düz, yıpranmış bir tepeden ibarettir. Üzerine çıkarken solda küçük mikyasda bir kazı veya sondaj yapılmış gibi görünen tulanî bir yarık var. Burası muhakkak evvelden hüyüğün mahiyetini anlamak için acemice yapılmış bir araştırma izidir. Ne zaman yapıldığı, kimin yaptığı ve neler bulunduğu malûm degil. Yalnız Adana müzesinin tasnif edilmiş eski çanak çömlek parçalarını ihtiva eden hususî odada küçük bir camekân Misis'e ait bir kaç parçayı saklamaktadır. Fakat bunların bulunuşuna ve menşesine dair hiç bir kayıt yoktur. Bunlar belki de bu yarıktan getirilerek oraya konmuş parçalardır. Misis'liler vaktile köylerinde bulunan çanak çömlek, küçük heykel ve mozayik gibi eski eserlerin hususî ve gizli olarak harice satıldığını ve böylece köylerinden pek çok kıymetli eşyaların çıktığını söylüyorlar. Bugün hali hazır vaziyette bile oldukça kıymeti olan bazı çanak çömlek parçaları toplanabiliyor.

Hüyüğün üzerinde eski şehri çevreleyen sur bazı yerlerde harap olmasına rağmen gayet vazih olarak görünüyor ve takip ettiği istikamet tayin ediliyor. Hüyük'te bir dış kale divanı mahiyetinde olan bu sur büyük mustatil taşlardan yapılmıştır. Sur'un izi hüyük'ten uzaklaştıkça daha bariz bir şekilde görülüyor. Hatta üzerinde aralarındaki mesafeleri muayyen olan çıkıntı şeklinde büyük ve tamamen taş bloklara rastlanıyor. Bunlar sur üzerindeki gözetleme kulesi veya nöbet mahalleridir. Bunlardan bir tanesi daha iyi müşahade edilmektedir. Büyük taşlardan ihtimal bu kapıdan kaleye çıkan bir merdiven de mevcuttu.

Tepeden aşağıya kale divanını takiben tatlı bir meyille inildikten sonra ağ kapı (Beyaz taşlardan yapılmış olduğu için bu adı taşıyor.) denilen büyük çifte kapının yıkıntısına rastlanır. Üzerinde demir veya ağaç direklerin yatağını teşkil eden, kenarları oyuk beyaz ve belki de sütun kaidesi olan ziynetli taşlar bu çifte kapının bugünkü bakiyeleridir. Bu kapıdan itibaren sur daha yüksek olarak devam ediyor. Fakat gerek bu kısım gerekse kapının büyük taşları hem de yakın bir zamanda yeni bir inşaatta kullanılmak üzere tahrip edilmiş.

Divanı takiben ilerlerken ağaçlıklı yemyeşil bir dere güzel manzarasile insanı kendisine doğru çekiyor. İncir ve tut a-

ğaçlarile donanmış bu dereye divarın alt taraflarına tesadüf eden bir yerde birbirlerine gayet yakın iki çeşme var. Her iki-side büyük taşlardan gayet muntazam yapılmış. Bir tanesinin üzerinde silik bir kitabe ve yakın zamanlara ait bir de tarih var. Bu, her halde tamir kitabesi olsa gerek. İki çeşme arasında yola amuden inen bir taş oluk var. Çeşmeler yapılmadan evvel su belki de buradan akıyordu. Çeşmelerin üst kısımlarında devam eden divar çok geçmeden kayboluyor. Artık burası köyün arka tarafında geniş bir düzlüktür. Burada ağzlarını bodur incir ağaçlarının sakladığı bir çok mağaracıklar görünüyor. Esasen üstten yürürken çok kere insan toprağın altına boş olduğunu hissediyor Bu mağaralara muntazam taş merdivenlerle iniliyor. Pek çoklarının içini görmek mümkün olduğu için insanı teces-süsten kurtarıyor. Bunlar büyük kayalıklar içine oyulmuş birbir-lerine yakın mezarlardan başka bir şey değildir. Hatta çoğu üç dört kişilik küçük aile mezarlıklarıdır.

Mağaracıklardan ayrıldıktan sonra sur'un devamını göste-ren yıkıntılardan yolumuza devam ederken iç taraflarda perakende olarak pek çok büyük bloklara, üstüvanî direklere ve işlemeli sütun kaidelerine tesadüf ediliyor, İki metre uzunlu-ğunda yerdeki bir sütunun üzerine hakkedilmiş bir çekiç ve o-nun tam yanında boyca daha uzun kısıpaca benziyen bir alet var. Bu sütunun yanında kareli tezyinatı ve sarkık olan üst kıs-mında rozet şekilleri bulunan yarısı yere gömülü büyük bir taş bulunuyor.

Şehri çevreleyen divarın birden bire yüksek bir noktasına rastlıyoruz. Bu kısım bir kaleye benzeyen sur parçasının beton-laşmış bakiyesidir. Bir az ötede iç kısımda ise her tarafı yıkıl-mış bir binanın en sağlam yapılı bir köşesi ve içinin münhani vaziyeti ile yerdeki birçok büyük yapı taşlarının arasında canlı bir eser gibi duruyor. Burası hüyük'ten itibaren başlayan eski şehrin son kısımlarıdır. Arazinin tabii vaziyeti de bunu gösteri-yor. Burada nehre doğru yaklaşırken geriden bile sunî olduğu belli olan bir dereye giriyoruz. Bu çukur dere gibi olan bir es-ki Misis şehrinin en müstesna bir köşesidir. Burası bir açık ha-va tiyatrosu, bir sıtadır. Arası takriben elli metre kadar olan her iki tarafta Anfiteatr'lar bulunan kısımlar birbirlerine gittikçe yaklaşır bir şekilde arkaya doğru uzayarak tiyatro sahasını teh-dit ediyorlar. Bir vadiye benzeyen bu kısmın önünden bakıldığı

— Devamı 29 uncu Sayfada —

DUALARDAN :

İçtim zehrimi o beyaz elden,
Yavru ceylânın nasibi gölden;
—Sensin derdime panzehir hep sen—
Mermer başımın üstünde mehtap,
Şiir besteler yolcuma serap.

Akşam, göllere avcılar uğrar,
Kumrum vurulmuş, ağzında kanlar;
—Ruh ol da dökül gönlüme, hem yar—
Bir ay doğuyor sabaha sensiz,
Aşkım, emelim ve işte deniz.

RASİM GÖKNEL

BİRİNCİ BÖLÜM

— 4 —

Derliyen ve Yazan :

Cemal Oğuz ÖCAL

— B —

509. Bir defa herk olunmuş tarladan alınan mahsul bakırdır, iki defa herk olunmuş tarladan alınan mahsul gümüştür, üç defa herk olunmuş tarladan alınan mahsul altındır.
510. Bostansız harman, taşsız düğene benzer.
511. Bir dönümün verdiği bir bey vermez.
512. Boynuz sonradan çıkar ama, kulağı geçer.
513. Boynuzsuz koyun gibi, nereye sürsen gider.
514. Bir elle eken, iki elle biçer.
515. Böcekli tarlaya sarımsak ekmeli.
516. Bir kere sürçen atın başı kesilmez.
517. Buğday eken altın biçer.
518. Bağ babadan, zeytin dededen olmalı.
519. Buğday ekmeğin yoksa, buğday dilin de mi yok?..
320. Bağ dua değil, çapa ister.
521. Buğday istersen çayır yap, çayırsız gübre olmaz. Gübresiz de buğday olmaz. Toprağı buğday emer çayır da dinlendirir.
522. Bağda izin olsun, üzüm yemiye yüzün olsun.
523. Buğdayın yatanı merak, arpanın yatanı ambar.
524. Bağ ağlayanın kendisi güler.
525. Buğdayla koyun, gerisi oyun.
526. Bağ olmıyan kişi, martaval dinlemek işi.
527. Bugünkü tavuk, yarınki kazdan iyidir.
528. Başkası ekti, meyvesini biz aldık; biz de ekelim meyvesini başkası yesin.
529. Baş kës, yaş kesme.
530. Bulgur, bulamaç; Allah ne verirse.
531. Bağına erik, evine yörük.
532. Baskısız yargayı yel alır, sahipsiz tarlayı el alır.
533. Başağı dik olan ekinin, tanesi dolgun olmaz.

534. Bal bıçağı gibi, iki tarafı da keser.
535. Balta sapı uzun olur, şamatası güzün olur.
536. Bugünden yarını düşünen hiç bir vakit zahmet çekmez.
537. Başkasına yük olmaksansa, yükünü kendin taşı.
538. Boş durmaktansa, boşuna çalışmak daha hayırlıdır.
539. Baba malı tez tükenir, gerek evlât kazana.
540. Bir hatır, iki hatır üçüncüde vur yatır.
541. Bezensen hanım döğer, beğenmesen ağa döğer.
542. Baba himmet, oğul hizmet.
543. Bir yanım deniz, bir yanım domuz.
544. Başının emeli, sırtının se-meri.
545. Bir adım gelene, iki adım varılır.
546. Bir çifçi bir çiftle seksen dönüm yaz, doksan dönüm güz verirse Allah, vermezse yallah.
547. Bir pire için yorganı yakar.
548. Besici isen dana besle, koyuncu isen sahilde kışla.
549. Bal olmazsa, bahası olur.
550. Bir ambar zahirenin örneği, bir avuç zahiredir.
551. Bir karı bir koca, helva yer her gece.
552. Bir ağaç dikmek, bir yıllık ibadete bedeldir.
553. Bin işçi, bir başçı.
554. Bin atın varsa inişte in, bir atın varsa yokuşta bin.
555. Bir elin sesi çıkmaz.
556. Bilmezsen sor, yoksa ara bul.
557. Bıçak, kanaatları imha edemez.
558. Bana dokunmıyan yılan bin yıl yaşasın
559. Baş ağır gerek, kulak sağır gerek.
560. Barutla ateş, bir arada durmaz.
561. Bir koyundan, iki posteki çıkmaz.
562. Bir kötünün, yedi mahalleye zararı vardır.
563. Beleş atın, dişine bakılmaz.
564. Bir koltuğa iki karpuz sığmaz.
565. Balsız kovanda arı durmaz.
566. Bıçak yarası geçer dil yarası geçmez.
567. Besmelesiz işe, şeytan karışır.
568. Bu ağız onda iken, daha çok sakız çiğner.
569. Baba mirası, yanan mumdur.
570. Baba bilgisile adam, adam olmaz.
571. Bal mumuyla davet et-medik ya.
572. Benzeye benzeye yaz, benzeye benzeye kış.
573. Bir Türk, cihana bedeldir.

574. Bin yarımından, bir bütün iyidir.
575. Bir baltaya sap ol.
576. Boyu uzun beyni boş, tut kulağından çifte koş.
577. Bir saatlık adâlet, altmış yıllık ibâdetten iyidir.
578. Belâ, kaza dur vardım demez.
579. Bir koca, yedi oğula bedeldir.
580. Ben ararım bir binecek, Allah bana verdi bir götüremeyecek.
581. Büyüğünden evvel lâfa karışma.
582. Büyüğünün sözünü tut.
583. "B., u bilmez, kenefe tabanca sikar.
584. Bire uzun, ikiye kısa.
585. Borç alan güle güle gider, ağlaya ağlaya gelir.
586. Başkasının işine göz ko yacağına, kendi işine göz koy.
587. Baban âlimse, sana ne.
588. Bir ye, bin şükret.
589. Bir münafık, bir orduyu bozar.
590. Borç benim de, tasası senin mi?
591. Borcunu vermiyen, bir daha alamaz.
592. Bele besle gerek olsun, ala kargalar gözünü oynsun.
593. Boş durana, şeytan güler.
594. Birbirinden yüzü kara yavrularım.
595. Bir postum var atarım, nerde olsa yatarım.
596. Binin yarısı beşyüz o da bizde yok.
597. Beni, bilen kurt yesin.
598. Başım içeri, ayağım dışarı.
599. Bir adamın bitimi ne ise, yetimi de odur.
600. Bugün varsa yarın yok.
601. Baş belâsı.
602. B... yidiğinden başı ağrır.
603. Battı balık, yan gider.
604. Burnunun b..una bakmaz, kimyonlu kebab yer.
605. Bir mum al da, derdine yan.
606. Borç bini aştıktan sonra, her gün baklava, börek yenir.
607. Bıçak, kemiğe dayandı.
608. Bulanık suda, balık avlanmaz.
609. Bir yiğit, kırk yaşında kâmilleşir.
610. Büyük değil, oyuk.
611. Bitmez elinden taş, ölü gözünden yaş.
612. Bin gönlüm olsa, birini bile o herife vermem.
613. Bir diştten çıkan, bin dişe yayılır.
614. Borçlu ölmez, benzi sararır.
615. Bekâra, kanı boşamak kolay gelir.
616. Bakkal fındığı ile yâran sevilmez.
617. Budala dosttan, akıllı düşman iyidir.
618. Bedeva ibrişim taşınmaz.
619. Bir çift, bin büyü yerine geçer.
620. Bir eli yağda, bir eli balda.
621. Bulduğunu yer, bulduğunu giyer.
622. Bir sene karpuz yiyen, bir sene kabuğunu yalar.
623. Biri eşikte, biri beşikte.
624. Bin tasa, bir borç ödemez.
625. Bir baba, 7 oğula bedeldir.

"Mehmetçik,, den Anasına HUDUTTAN MEKTUP

Bir yel gibi hudutlarda eser, gezerim,
"Akan sudan, uçan kuştan hile sezerim!,,
Kazılırsa siperlere bir gün mezerim (1),
Ak başına kara çatkı bağlama, ANA!
"Oğlum şehit oldu,, diye ağlama, Ana!..

Silâhıma sarılarak yatarım burda,
Bir işmarda (2) yeri göğe katarım burda!
Ben de babam gibi kurban gidersem YURD'a
Ak başına kara çatkı bağlama, Ana!
"Oğlum şehit düştü,, diye ağlama, Ana!..

Ben tasayı, düşünceyi Feleğe sattım,
YURD'dan gayri her varlığı babana attım!
Hiç kimsenin tatmadığı bir zevki tattım,
Al duvaklı "ZEYNEB,, ime söyle, küsmesin!
Yuvamızda sakın kara yeller esmesin!..

Geldim ecdad ruhlarından öğüt almıya,
Sana lâyük bir kahraman, yiğit olmya!
YURD ve NAMUS uğrunda ben şehit olmya,
"TOSUN,,um da göz kırpmadan düşmana dalsın!
"DEDE,, sile "BABA,, sın öcünü alsın!..

Burda SÜNGÜ ve ARKADAŞ hep kafa dengi,
Başlayacak gibi TÜRK'ün amansız cengi!
Hudutlarda açan güller olur kan rengi,
Bu güllerden birini ben göğsüme taktım!
Kutlu SAVAŞ ateşini gönlümde yaktım!..

Gözüm kanlı ufuklarda tetikte elim,
Düşmanımı kahretmektir yüce emelim!
Öyle sağlam kurulmuş ki ERKLIK temelim,
Başımızın üzerinden uçuyor SANCAK!
Sancağımızın altında ben ölürüm ancak!..

Cemal Oğuz Öcal

(1) — Mezarım. (2) — Bir işaretle.

Ramazanoğulları Tarihi

— 8 inci Sayfadan Devam —

tevlit fermanlarile temessüklere istinaden Ramazanoğulları'nın son zamanlara kadar dayanan bir şeceresini tesbit ettiğini haber aldım. Üstat'tan bu malûmatlarının neşrini rica ederiz.

R A M A Z A N B E Y

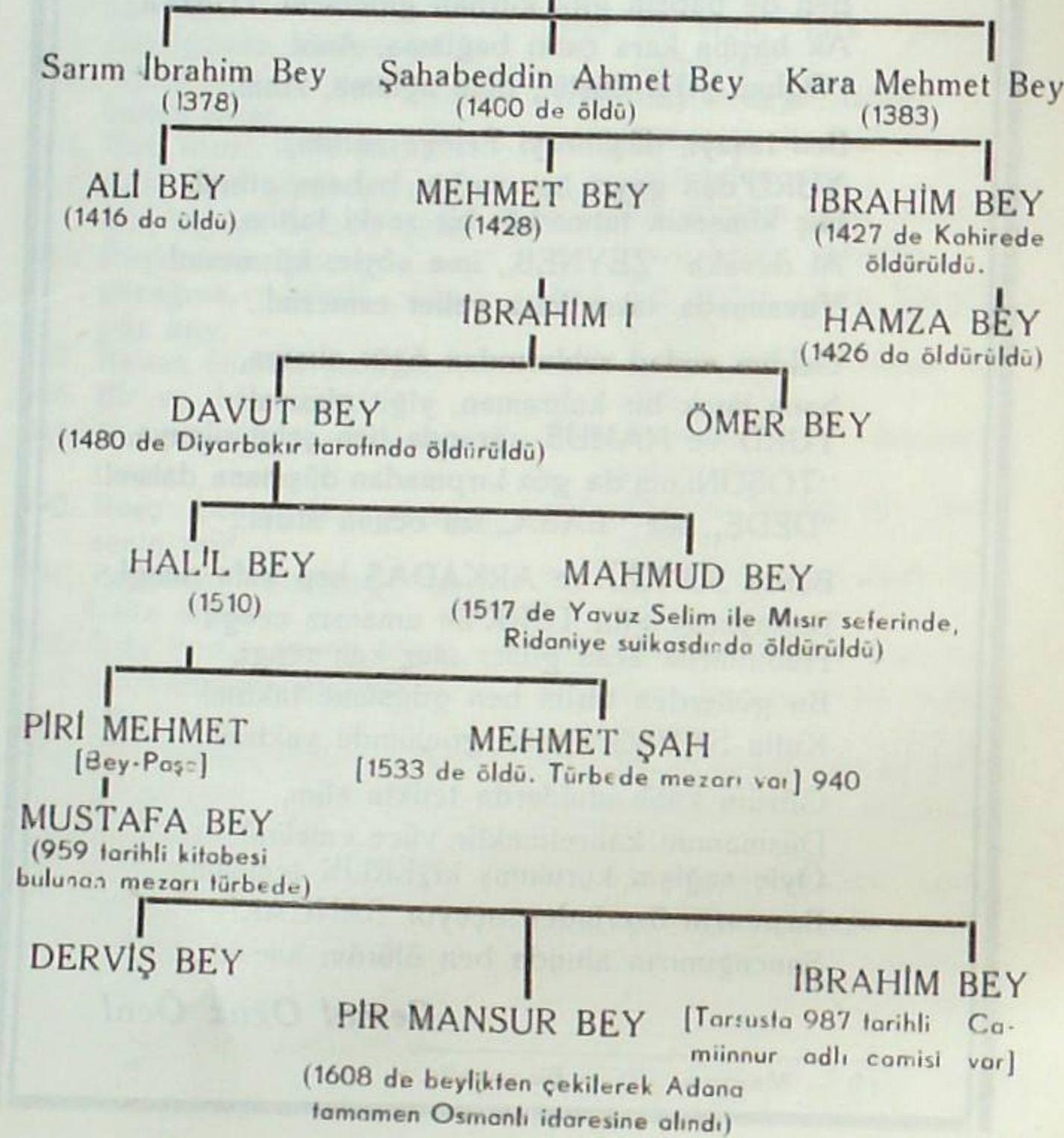
[1353]

«Yüregir Oymağından»

O S M A N

Ü L V A N

Cenabi Tarihinden nak-
len Müneccim Başından:
(İ. H. Uzunçarşılıoğlu)

Ramazanoğulları'na ait, Adana şehri içindeki eserlerin listesi:

1 — Ulucami karşısındaki mescit : Ramazanoğullarından Halil ve oğlu Piri Bey tarafından 898 hicri yılında yaptırılan ilk eserdir. Şimdi mağaza halinde kullanılmaktadır.

2 — Ramazanoğulları konak ve harem dairesi : 900 Hicri tarihinde Davud Bey oğlu Halil Bey tarafından yaptırıldığına dair methali üzerinde mermer üzerine iki satırlık kitabesi vardır. Anadolu'da feodal devre ait bundan daha eski ve tarihi mazbut ev, belki, yoktur. Kayseri'de [Haydar Bey köşkü] diye anılan ve Erdana devrinde yapıldığı anlaşılan kadim bir bina varsa da, kapısında müsbet bir kitabesi mevcut değildir.

Ramazanoğullarının harem dairesi Evkafa ait olup kiraya verilmekte ise de, bu bina müze veya Belediye'ce alınarak eski bir Türk evi halinde muhafaza edilecektir.

3 — Tuzhanı veya Ramazanoğulları'ndan Halil Beyin selâmlık dairesi : Harem dairesine muttasıl olup, mihman ve misafirler için konak yeri olmak üzere 900 tarihinde harem dairesiyle beraber inşa edilmiştir. Şimdi han olarak kullanılmaktadır.

4 — Ulucami : Memluk Türk tarzında yapılmış olan bu cami, şaheserlerden sayılabilir. Bilhassa minaresi ile taşlar üzerindeki nakışlar çok kıymettardır.

Bu cami'ye, Davudbeyoğlu Halil Bey tarafından 913 Hicri tarihinde başlatılmış, 926 da oğlu Piri Bey içerisindeki müzeyyen minberi yaptırmakla beraber ikmaline çalışmış ve 948 tarihinde ikmal etmiştir. Bu tarihleri gösteren muhtelif 3 kitabesi vardır (1).

5 — Ulucami medresesi; Halil Bey oğlu Piri Bey tarafından Ulucami'le beraber 947 de ikmal ettirilmiştir. Kitabesi vardır. Şimdi Hususî Muhasebe idaresindedir; fakat çok bakımsızdır. Dershane kısmı çok değerlidir.

6 — Yağ camisi : Ramazanoğlu Piri Bey tarafından 960 tarihinde yaptırılmıştır. Kiliseden camiye çevrilmiştir. Kapısı oldukça kıymetlidir. Dahilinde medrese vardır. Bu cami minaresi evvelce yıkılmış olup, şimdi yeni bir minare yaptırılmaktadır. Çarşı ortasındadır.

7 — Yağcami medresesi: Cami ile beraber aynı tarihte, cami haricine yaptırılmıştır. Dershane sofası ve kapısı mimarî kıymeti haizdir.

8 — Helhal mescidi : Ramazanoğulları tarafından yaptırılmıştır. Hasır pazarındadır; fakat kitabe ve tarihi yoktur.

(1) — Tafsilât için bakınız : Naci Kum «Ramazanoğulları furbesi» makalesi. Görüşler sayı 33, Mart.

Y a b a n

Bin hırsıma bir pay arıyorum dağda;
Yolumu güneşle birleştirdi bir su :
Birleşti ümidin can verdiği çağda,
Bir yabanî kıza bir kimsesiz yolcu.

Dallar arasından Türküler gelirdi;
Yoldum bir ümitle yerden ona çiğdem;
Hayretle yüzünde gölgeler belirdi :
Güldü acı acı : «Çiçeği ben nidem!»

Gün halâ yanardı ufkun üzerinde;
Baktım ki sürüde dağdan inen oydu...
Baktım, can veriyor çiğdemler yerinde;
Kalbimi içimde bir kül gibi koydu.

Bundan sonra dağa uğramadı yolum;
Pınar başlarında bırakmadım bir iz.
Tutkunluğum kadar avdan korkar oldum;
Bir hastayım şimdi dalgın ve ümitsiz...

Hüseyin Kalaba

Ç o b a n

Yanakları tunç rengi, alını ak'tı çobanın
Hayatı tahayyülden çok uzaktı çobanın.
Gözlerinde parlıyan saf kalbinin ateşi;
Sanki mehtaba duşmuş göz yaşlarının eşi.

Bakışı bir şahindi duruşu kır at gibi;
Omzunda kepeneği beyaz bir kanat gibi
Uzanmış kavalıyla bir kaya gölgesine
Sürü dalmış gök dalmış kavalının sesine.

İrmak susmuş yel susmuş bir dilsiz susar gibi.
Her parmak oynatışı sanki kan kusar gibi
Önce bir titreyişi, sonra bir ağlayıştı
İşte bu ses sürüyü çobana bağlayıştı...

Behlül Dal

K ü ç ü k H i k â y e

Bir Yıldız Aktı...

Yazan : SELÂHATTİN SEPİCİ

Güneş son ışıklarile damların üstündeki küncü gümülleri-
nin tepelerini yaldızlıyor; sarı çam sırtları, yangın yalımı vurmuş
gibi parlıyordu.

Mescidin merdiveninde imam ezan vaktini bekliyordu. Ir-
gatlar yazıdan, hergele yaylımdan dönmüş, köye akşam sularının
hüznü çökmüştü.

Eşe, kolunda bakır güğümüyle suya gidiyordu.

Mehmet, kuyu taşlığının basamağına çömelmiş, nişanlısını
bekliyordu.

Yaklaşınca ayağa kalktı :

— Eşe!.. dedi.

— Ne var Memmet?..

— Sana diyeceğim var...

— De Memmet..

— Bilyon Eşe, sabah askere gidiyorum ben.

— Bilyom Memmet..

— Bilyonsa izin ver de bu gece yanına varayım Eşe.. Ö-
lürsem gözüm açık gitmesin...

Eşe'nin hasret acısını tatmamış körpe kalbinde bir köşe
sızladı. Uzun, kara kirpiklerinin arkasında toplanan damlalar sel
oldu, içine aktı.

— Gören olur Memmet, dile geliriz sonra...

— Ne deyecekler?.. Eve yabancı aldı demezler ya!.. Ölür-
sem sana hicran olma mı Eşe?..

Eşe boğazında düğümlenen sesile :

— Ağılın kapısında beklerim seni, gel Memmet, dedi...

*
*

Şafak attı.. Horozlar ötmeğe başladı...
Ağılın karşısındaki hefkerenin dulda bir köşesinde Meh-

met arkasını bir ağı ağacına dayamış; Eşe, yumuşak taze otların üstüne uzanmış ve başını Mehmet'in kucagına koymuştu. İkisi de bitkindiler. Mehmet kucagını dolduran saçları okşuyor, mahmurlaşan gözlerle, gökte titreyen yıldızlara bakıyordu.

Birden Eşe'yi koltuklarından kavradı, yarı doğrultarak göksüne çekti.

— Bak Eşel dedi.

Elile göğü gösterdi :

— Şu üç yıldızın üstündeki tek yıldızı gördün mü?

— Gördüm Memmet...

— İşte o yıldız benim yıldızım olsun Eşe.. Geceleri ona baktıkça gönlüne beni getir. Bir gün olur akarsa Bil ki Memmet'in ölmüştür.

— Kiblesindeki yıldız da benim olsun Memmet.. Sen de ona baktıkça beni anarsın...

Mehmet'i Çanakkale'ye gönderdiler. Eşe günlerce ağladı. Fakat gökteki yıldız ona bir teselli oldu. O, yerinde durdukça Mehmet'i yaşıyor demektir. Buna içinin bütün safiyetile inanmıştı.

Aradan bir buçuk sene geçti. Mehmet iki yara aldı. Birer ay hastahane de yattı. Yaraları kapanınca taburcu ettiler, yine Anafartalardaki alayına gönderdiler. Eşe üzülmeyin diye Mehmet bunları yazmıyordu. Eşe olup bitenleri aynı alaydaki hemşerilerinden gelen mektuplardan öğreniyordu.

Mehmet üçüncü defa yaralandı. Yarası ağırdı. Üç ay yaktan kalkamadı. Nihayet bir mektubunu aldılar. Yaralarının tamamen kapandığını, üç ay tebdilhava verdiklerini, Salı günü trene bineceğini yazıyordu.

Eşe köyün istasyonundan trenin geleceği günü öğrendi.

Mehmet'in gelmesine bir gün kalmıştı.

Sıcak bir Ağustos gecesiydi. Eşe, damdaki yatağında Mehmet'i düşünüyor, sevincinden gözlerine uyku girmiyordu.

Bir yıldız aktı....

Eşe başını yana çevirdi. Mehmet'inin yıldızına baktı. Yıldız yerinde yoktu... Titredi... Mehmet'in sözü kulaklarında çınladı :

— Bir gün olur akarsa bil ki Memmet'in ölmüştür Eşe...

Sonra içinden kendine güldü. Böyle şeylere ancak çocuklar inanırdı. Mehmet'i yarın öğleden evvel köyde olacaktı.

Sabahleyin erkenden kayın babasının evine gitti. Meh-

Kuşadası

— Kardeşim Cengiz'e —

Göğsünde inci gibi İzmir'in Kuşadası,
Akdenize gösterir bu yer bir kız adası
Yalçın kıyılarını oymuş zamanla sular,
Bir dantele benzeyen çok güzel sahili var...

Daha şehre girmeden neşe açar ruhunu
Gümüş kemer gibi yol sarmış sahil boyunca.
Akşamları bu yolda kalbi yanar adanın,
Güneş batarken parlar yıldızları sevdanın...

Dalgalar öpmek için sahilini adanın
Ayak bastığı yeri bir vakitler Ata'nın...
Dalgalar hiç durmadan koşuyorlar sahile,
Bilmem ki hangi hissin bir gizli emelile..

Belki toprak çekiyor hasretinden denizi.
Saatlerce oyalar her gün başında bizi...
Bir Çalı kuşu gibi öksüz kalbim bu akşam,
Mendirese katılsam bu sahilden de aksanı!...

SABRİ DİL

met'in hoşlandığı yemekleri kendi elile hazırladı. Sonra hep birlikte istasyona gittiler.

Eşe tatlı bir heyecan içindeydi.

Tren, Hamid'in köprüsünü geçüp kıvrımı dönerken, düşmemek için istasyon örtmesinin kemer direğine dayandı.

Vagonlar süra'tle geçiyordu. Pencerele bakarken gözleri kararıyordu. Vagonlardan birinin sahanlığında Mehmet'in gülümseyen yakışıklı çehresini fark etti. Mehmet de Eşesini görmüştü.

Makinist sür'atı kesememiş, katarı istasyonun hizasında durduramamıştı. Mehmet trenin durmasını bekleyemedi. Zaten kaputu, çantası omuzunda idi. Tam Eşe'nin önünden geçerken, Mehmet, hemen parmaklığı tuttu ve kendisini merdivenlerden yere bıraktı. Fakat o anda kaputunun ucu basamaklara takıldı ve Mehmet vagonların altına gitti.

Tren durduğu zaman Mehmet'in kanlı bir et ve kemik çıkını haline gelen cesedini tekerleklerin arasından güçlükle çıkardılar.

Selâhattin Sepici

ÜMİT VE FIRTINA

Gönlüm âvâre değil, panyasız sandal gibi,
Rüzgârlara katılmaz, dolaşmaz deryâları
Dört mevsimde rengini kaybetmemiş dal gibi,
İçinde bir tek ümid, değişmez rüyaları!

Sanki yosun tutmıyan, kayalar gibi içim;
Her rüzgâra başeğmez, secde etmez bir dalım;
Fakat anlıyorum ki, Mecnun'dan başka biçim
Talih fırtınasında, boğulacak sandalım!

T. KOMŞU

Çocukluk Günlerim'den

I

Ömrümde ilk defa uzun pantolon
Giydiğim kurban bayramında
Elimden kaçırdığım mavi balon
Daha bayramın ilk akşamında.

Ardından ağlamıştım hüngür hüngür
Susturdular büyüdün diye
Bir balonla uçmuştu bir ömür
Ama farkında değildi bunun kimse.

II

Bahçe kapısının yeşil boyası
Ayrı bir güzellik verirdi eve
Çocukluğun arzu kokan dünyası
Sonra onu benden kaçırın kahve.

Ve nedense yıkık duvarlı mesçit
Saadette geçen çocukluğumun
Anlatır görünce beni her vakit
Hikâyelerini hep uzun uzun.

O hikâyeler ki kâh cenubundur
Kâh beyazlığını taşır şimalin
O hikâyeler ki bitmez uzundur
Kapısını çalar her ihtimalin.

Ey yıkık duvarlı ihtiyar mesçit
Ey beni unutan eski mahalle
Doğduğum ev acaba kimlere ait
Top oynadığımız arsa nerede.

MUZAFFER TAYYİP

MİSİS

— 16 ıncı Sayfadan Devam —

zaman stadın azameti kendini gösteriyor. Sağ taraftaki Anfiteat-
rılar daha iyi muhafaza edilmiş olup en üst kısmı arkadan yere
amudî olarak on metre kadar yükseklikle iniyor. İşte bütün bun-
lar hep eski mamurelererin birer dilsiz bakiyeleridir.

Artık şehrin divarı bugünkü Kozan şosesini katederek
nehre ulaşmak üzere yıkık bir halde devam ediyor.

Bu kısımlarda da sağa sola devrilmiş pek çok büyük bi-
na taşları ve sütunlar vardır. En şayanı dikkat olan bir eser ise
tam şosenin ortasında üzerinden binlerce otomobil ve araba
geçmesine rağmen hâlâ kırılmadan duran bir mozayik parçasıdır.

Artık her adımda bir kıymeti haiz olan eski eserlerin ba-
kilerine tesadüf ede ede şose üzerinden bugünkü Misis köyü-
ne girmiş bulunuyoruz. Köy; evlerin taş divarları ve üstü kemerli
kapılarile vüstaî bir şehir manzarası arz ediyor. Bu küçük pence-
reli taş binaların aralarındaki dar sokaklarda bile ziynetli taşla-
ra, üstüvanî sütunlara ve heykel kaidelerine rastlıyoruz. Bunların
arasında arkalıklı taş sandalya gibi nazarı dikkati celbeden tür-
lü eşyalar da bulunuyor.

Köyün ön kısmından nehir büyük bir taş küprü ile geçi-
rir. Bu köprü Romalılar zamanında yapılmış kıymetli bir eserdir.
Esasen nehir üzerinde bu köprüden başka Romalılardan kalma
bir değirmen vardır ki bugün bile kullanılabilir. Köprüden ge-
çince öbür tarafı tamamen ayrı bir köy olarak buluyoruz. Bura-
sı Havraniye köyüdür ve mülkî teşkilât itibarile de Misis'le hiç
alâkası yoktur. Havraniye Misis gibi ârızalı olmayıp düz sahada
kurulmuş bir köydür. Köprünün tam karşısında büyük fakat ha-
rap bir kervansarayla bir tarafında han bir tarafında da küçük
tek kubbeli bir cami vardır. Her üç eserde Osman'lı devrine ait
kıymetli birer varlıktır. Bunlardan han bugün hâlâ kullanılıyor.
Oymalı ve işlemeli taşlarla yapılmış muazzam kapısının üzerinde
beş beyitlik manzum bir kitabesi vardır.

Köyün ortasından geçen Havraniye — Ziyanlı yolu üze-
rinde ilerledikçe sağda solda, tarla kenarlarında Misis'te olduğu
gibi yine bir çok büyük taşlara tesadüf ediliyor. Hatta burada
yolun ortasında yarısı yere gömülü güzel ve büyük bir lâhit ka-
pağına bile tesadüf ediliyor. Gerek Misis ve gerekse Havraniye
de gezdiğimiz yerlerde rastladığımız pek çok eski bakiyelerden

Boş Kuyu ve Çatlak Kova

Sen, çatlak kovayı kuyuya daldırılmış, dolmasını bekliyordun. Geç kaldığı için acele acele geçip giden yo'cunun oraya geldiği zaman niçin yavaşladığını bilmiyor muydun?

Çatlak kova ve ağır zincirin gürültülü şakırtılarından başka bir ses işitmedin mi?

Köylü yolcu oraya gelince niçin durdu ve düşündü?

Orada göreceğini tahmin edemediği birisine bir şeyler mi sormak istiyordu?

O yavaşlayınca sen gülüyor ve bir an evvel geçip gitmesini istiyordun.

Susuz kuyuya daldırıldığın çatlak kovanın dolmasını bekliyordun. Gürültülü şakırtılar sana bir saadet peşrevi gibi geliyor ve sen anları acemî bir muganniye gibi dinliyordun.

Sarı yapraklı bir ağacın altındaki zayıllı yolcunun çaldığı serenadları duymuyordun bile.. Çünkü o sesler uzaktan ve çok hafif geliyor, zincir ve kovanın gürültüleri arasında kabuluyordu.

Gözlerindeki hercai parlaklığı gördüğü halde yolcu durdu, düşündü; nihayet yoluna devam etti.

Sen, çatlak kovayı susuz kuyuya daldırılmış, hâlâ dolmasını ümit ediyordun. Dalmıyacağını bilmiyordun bile.

Yolcu sana dolu testisini sunacaktı.. Gözlerinle «içmem» dedin ve kovanın dolmasını ümitle beklerdin.

Yoluna devam eden yolcu, testisini kayalara çaldı ve yükselen sesler ona bir baykuş sesi gibi geldi. Düşündü ve daldı ..

Ali Ulvi Aray

başka evlerde ve bahçelerde daha kıymetli bir lâhit varmış. Bunlar da nazarı itibare alınırsa bu iki köyde ne kadar çok eski eser bulunduğu anlaşılabilir olur.

Zıyanlı yolunda bir az daha yürüdükten sonra geriden Havraniye ile Misis ikisi birden büyük bir şehir manzarası arz ediyor. Bu açıklıkta insan büyük bir mamureden uzakta etraftaki zengin tabiatı doya doya seyrediyor. Fakat karşıdaki muazzam dağların nihayetinde gölgesile beraber ufukta büyük bir yer kaplayan Yılankale *) görününce bu havalinin ayrı ayrı kıymeti haiz eski eserleri ihtiva eden bir açık hava müzesi olduğunu anlamakta gecikmiyoruz.

*) — Yılankale'ye yerliler Semiramis veya kısaca Semiram kalesi diyorlar. Burası Ehlisalip seferleri esnasında yapılmış müdafaa kaleleridir.

YANKI

— A. N. Asya'ya —

I

Bir bahar, kuşların kanatlarında ve mor dalgaların yosun kokan köpüklerinde kaldı!..

*

Bana, dalgalara serptiğim karanfillerin, lâlelerin peleseklerin karşı sahile geçtiğini söylüyorlar!..

*

Arkamda, gözlerimin bile kışkırdığı kırmızıları yutmak için ağızlarını açan asırlık mağaralar, koleksiyonundan benim bu sesimi de yuttu. Ve ben şimdi karşı sahilden koleksiyonum için gönderilen sese ağlıyorum!..

*

Deniz uğultu, rüzgâr mırıltı, sahil yankı dolu..

Düşünüyorum ve sahil dağlarına karşı durarak soruyorum :

— Bunlar benim için ses olamaz mı?..

Benden çıkan bana, aynı ton, ve aynı sesi ile soruyor :

— Bunlar benim için ses olamaz mı?

II

Bugün kulağım uğultu dolu, sana renk taşımak istedim!

Karşı sahilde dalgalara serptiğim karanfillerin, lâlelerin, peleseklerin renkleri..

Bunlar senin için renk olamaz mı?

*

Ey sahillerden yankılanmak üzere giden sesim :

Bizim dağlara da selâm götür. Ve dönerken bize kekik kokusu getirsin bağların çobanları!..

Mustafa Demirkıran

Yayın Direktörü : ARİF NİHAD ASYA
Yazı İşleri Direktörü : RASİM GÖKNEL
Basıldığı Yer : TÜRK SÖZÜ Bs.

«Kavga Sonu» Komedisini Oynayan Halkevi Gençleri.

Evimizin Mayıs Faaliyeti

1 — Mayıs iptidasında komiteler 941 malî yılı bütçelerini hazırlamışlar ve bir senelik faaliyet programlarını yapmışlardır.

2 — Spor komitesi mükâfatlı bir tenis müsabakası yaptı. 8 ve 9 Mayıs 1941 günlerinde.

3 — Güzel san'atlar Komitesinin aylık aile toplantısı yapılmıştır. 10/5/1941. ve 17/5/1941 de Garp musikisi ile bir konser verdi.

4 — 19 Mayıs 1941. Spor Komitesi 19 Mayıs Gençlik Bayramı ile ilgilenererek bayrama iştirak etti.

Yine bu Gençlik şerefine Güzel San'atlar Komitesi, Halk Türküleri ekipleri salonumuzda bir konser verdi.

5 — 20 Mayıs 1941. Halkevi'nin 941 malî yılı bütçesi son şeklini aldı. 29,100 lira olarak tesbit edildi. Tasdik için Partiye verildi.

6 — 25 Mayıs 1941. Köycülük, güzel san'atlar, Temsil ve spor komitelerinin iştirakile Misis köyüne bir gezi tertip edildi. 80 kişi iştirak etti.

Temsil, ziraî konferans verildi. Spor hareketleri yapıldı. Atış yapıldı. Halk türkülerile konser verildi.

7 — 29 Mayıs 1941. Halkevi salonunda kitap sergisi açıldı. Sergi törenle ve valinin iştirakile açıldı.

HALKEVLERİ DERGİLERİ

Halkevinin Adı	Derginin Adı	Kaç Günde Çıktığı
Afyon	Taşpınar	Ayda bir
Amasya	Yeşilirmak	" "
Antalya	Türkakdeniz	İki ayda bir
Artivin	Çoruh	Ayda bir
Bafra	Altınyaprak	" "
Balıkesir	Kaynak	" "
Bursa	Uludağ	Üç ayda bir
Burdur	Burdur	Ayda Bir
Çorum	Çorumlu	" "
Denizli	İnanç	" "
Diyarbakır	Karacadağ	Ayda Bir
Edirne	Edirne	" "
Elazığ	Altan	" "
Eminönü	Yeni Türk	" "
"	Halk Bilgisi	" "
Erzurum	Atayolu	İki ayda bir
Eskişehir	Porsuk	Ayda Bir
Gaziantep	Başpınar	" "
Gireson	Aksu	" "
Isparta	Ün	15 Günde Bir
İzmir	Fikirler	Ayda Bir
Kayseri	Erciyeş	" "
Kars	Doğuş	" "
Konya	Konya	" "
Manisa	Gediz	" "
Mersin	İçel	" "
Merzifon	Taşpınar	" "
Milâs	Yeni Milâs	" "
Muğla	Muğla	" "
Niğde	Akpınar	" "
Niksar	Ülker	" "
Trabzon	İnan	" "
Samsun	19 Mayıs	" "
Sinop	Dıranas	" "
Sivas	15 Eylül	" "
Urla	Ocak	" "
Yozgat	Bozok	15 Günde Bir
Zonguldak	Kara Elmas	Üç ayda bir